

Brevierend door Brabant - 11
Bergeijk - Wintelre
20,37 km

Meester Panken was geen 'contente mens'. De contente mens is pas uitgevonden na de Tweede Wereldoorlog. De mensen uit de Kempen voor 1900 waren niet content, ze waren vooral godvruchtig. Ook meester Panken was godvruchtig, hij reisde zelfs naar Rome, Jerusalem kwam er niet van. Hij kon dat omdat hij als voormalig onderwijzer een betrekkelijk goed inkomen had. Hij was betrekkelijk snel voor zijn leeftijd met hulp van het schoolbestuur gepensioneerd. Dit omdat hij kritiek leverde op zijn, door het schoolbestuur uitbetaalde, te lage inkomen. Schoolbesturen konden dit doen omdat in 1858 de schoolcommissies vervangen werden door leden van gemeentebesturen. Voorheen was de onderlinge betrekking dus als een soort status quo, waar iedereen wel wat tevreden mee was. De gemeentebesturen waren in die tijd echter zeer behoudend als het om geld uitgeven ging, dit was niet alleen voor wat het onderwijs betrof maar voor alle taken van de gemeentelijke overheden. In de katholieke kerk ging dat wel anders.

Ook de pastoors kregen van de staat een vast inkomen net zoals bijvoorbeeld schoolmeesters. Maar zij investeerden wel. De ongeveer tweehonderd jaar oude [schuur]kerken werden in de 19e eeuw vervangen. In 1840 werd het keizerlijke decreet dat er geen nieuwe monniken in kloosters mochten intreden, opgeheven. De weg naar 'burger' priesters was ondertussen al gevonden, zodat er een ander soort priesters in de parochies kon komen. In 1853 werden de bisschop van den Bosch en aartsbisschop in Utrecht geïnstalleerd. De priesters waren zeer loyaal naar hun meerderen, bisschoppen en de paus in Rome. Ze volgden Rome op de voet. Maria onbevleete ontvangenis werd in 1854 in een zogenaamd dogma in Rome afgekondigd. Dit had veel invloed op het leven van vooral de vrouwen. Onzedelijk gedrag werd een hot item. Kermissen, spinnerijen waar veel mannen komen, borstvoeding paste niet in het zedelijke beeld van de kerk om een deugdzaam katholiek te worden. Christelijke beleving werd katholiek openlijk vertoon, processies e.d. werden collectieve devotie in plaats van oude onheil werende rituelen. Voor meester Panke was dit geen bezwaar. Hij behoorde tot de gevestigde politieke en maatschappelijke stand die zich in de loop van de 19e eeuw steeds meer los maakte van de 'gewone man'.

Hij had de tijd gekregen om onderzoek te doen naar de geschiedenis van de dorpen en grafvelden in de omgeving. De gewone man leefde nog steeds in het op het oog hetzelfde landschap, hij verhuisde echter steeds meer naar het dorp en werd fabrieksarbeider in bijvoorbeeld de eerste sigarenfabrieken in die streek.

In zijn dagboeken komt indirect deze ontwikkeling naar voren: De mannen typeringen gaan in ongeveer 60 jaar van gezellig en vrolijk, via ijverig en deftig naar godsdienstig. De top drie van vrouwen typering is: braaf, minzaam, liefvallig en vrolijk, via godvruchtig, naar zorgzaam voor het huishouden.

Open de wandelroute als GPS

